

Пилотно разработване на четвърто ниво природозащитни (консервационни) цели за целевите обекти на защитена зона BG0000366 „Кресна-Илинденци“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и на защитена зона BG0002003 „Кресна“ за опазване на дивите птици

Министерство на околната среда и водите
Дирекция „Национална служба за защита на природата“

ОБЩЕСТВЕНА ПОРЪЧКА С ПРЕДМЕТ

Пилотно разработване на четвърто ниво природозащитни (консервационни) цели за целевите обекти на защитена зона BG0000366 „Кресна-Илинденци“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и на защитена зона BG0002003 „Кресна“ за опазване на дивите птици

**Специфични цели за защитена зона за местообитанията
BG0000366 „Кресна - Илинденци“**

БОЗАЙНИЦИ, БЕЗ ПРИЛЕПИ

м. Октомври 2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1	ВЪВЕДЕНИЕ	3
2	СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА ВЪЛК (<i>CANIS LUPUS</i>)	7
3	СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА ВИДРА (<i>LUTRA LUTRA</i>)	21
4	СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА ПЪСТЪР ПОР (<i>VORMELA PEREGUSNA</i>)	29
5	СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА ЧЕРНОГРЪД ХОМЯК (<i>MESOCRICETUS NEWTONI</i>)	32
6	СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА КАФЯВА МЕЧКА (<i>URSUS ARCTOS</i>)	34

1 ВЪВЕДЕНИЕ

Съгласно чл. 4, параграф 4 от Директивата за местообитанията, всяка държава-членка на ЕС определя приоритети съгласно значителността на всяка зона от мрежата Натура 2000 за опазване или възстановяване към благоприятно природозащитно състояние на естествените типове природни местообитания от Приложение I или на видовете от Приложение II на Директива за местообитанията, и за кохерентността на мрежата Натура 2000, с оглед на заплахата от увреждане или унищожаване на тези територии.

Установяването на тези приоритети означава, че са определени специфичните за зоната цели за опазване. Тези цели са основата за определяне на мерките за опазване и трябва да се основават на научни познания и качествена информация за състоянието на съответната зона, видовете и природните местообитания, предмет на опазване в нея, както и основните натиск и заплахи, които могат да им повлияят.

В най-общия смисъл, цел за опазване е да се определи общата цел за видовете и или за типовете природни местообитания, предмет на опазване в конкретна зона, за да може тя да допринесе за поддържане или постигане на благоприятно природозащитно състояние на биогеографско ниво, в национален или Европейски план. Следователно целите за опазване трябва да бъдат изведени чрез сравняване на действителната ситуация с желаната ситуация, като се използват параметри, които определят състоянието на съответния вид или тип естествено местообитание в защитената зона.

На биогеографско ниво, действителното състояние на даден тип естествено местообитание или на вид е състоянието, посочено в последния доклад по Член 17 от Директивата за местообитанията, докато желаното състояние е благоприятното природозащитно състояние. На ниво защитена зона, действителното състояние на даден тип природно местообитание или вид е действителното му състояние в съответната зона от Натура 2000. Това състояние е документирано в Стандартните формуляри за данни (СФД), детайлизирано в план за управление, ако е наличен. Състоянието на видовете зависи от размера на популацията, степента на съхранение на характеристиките на местообитанието им, които са важни за съответния вид (А - отлично, В - добро, С - намалено), изолираността и съответния натиск и заплахи в зоната. В допълнение, желаното състояние трябва да бъде определено в специфичните за зоната цели за опазване като условие, което от една страна осигурява дългосрочното оцеляване на вида в зоната, а от друга - като принос на зоната за постигане или поддържане на благоприятно природозащитно състояние на вида на биогеографско ниво.

В съответствие с посочените изисквания, при разработването на специфичните цели за опазване на зона BG0000366 "Кресна - Илинденци" са използвани следните източници на данни:

- Европейска база данни по Чл.17 от Директивата за местообитанията, за периода 2007-2012 г. и за периода 2013-2018 г.;
- Доклад на България по Чл. 17 от Директивата за местообитанията за периода 2007-2012г. и за периода 2013-2018г.;
- Стандартни формуляри за данни (СФД) за зоните от Натура 2000;

- Доклади – национални и по защитени зони– изготвени за целевите видове в рамките на проект "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I", с бенефициент Министерство на околната среда и водите (Дирекция "Национална служба за защита на природата"), финансиран по Оперативна програма "Околна среда 2007-2013";
- Червената книга на България (2011г.), съвместно издание на Българската академия на науките и Министерството на околната среда и водите;
- Документ за целите на Натура 2000, разработен през 2019г. в рамките на проект „Знания за Натура 2000“,с бенефициент Министерство на околната среда и водите (Дирекция "Национална служба за защита на природата"), финансиран по Оперативна програма "Околна среда 2014-2020";
- Налични данни за видовете (резултати от изпълнени проекти, научни публикации и др.).

На тази база е анализирана следната информация:

- Разпространение в ЕС;
- Площ и пропорции в България, в сравнение с ЕС;
- Отговорност на България;
- Статус в Червената книга на България;
- На ниво биогеографски район: Природозащитно състояние по отделните параметри; Благоприятен референтен ареал (FRR), Благоприятна референтна популация (FRP), Достатъчност на площта и качеството на обитаваното местообитание, Основни влияния и заплахи, Цели на опазване, Бъдещи перспективи.
- На ниво мрежа Натура 2000: защитени зони, в които видът е предмет на опазване съгласно СФД; Покритие от мрежата Натура 2000 в квадратни километри; Степен на опазване съгласно информацията в СФД; Достатъчност на географското покритие; Цели за опазване на ниво мрежа Натура 2000;
- На ниво защитена зона: Природозащитно състояние на ниво защитена зона, съгласно проекта за картиране; Защитените зони, в които състоянието на местообитанието следва да се поддържа; Защитените зони, в които състоянието на местообитанието следва да се подобрява; Препоръки към определянето на цели за опазване на ниво на местообитания на защитените видове в съответната зона по Натура 2000 и/или към определяне на мерки за постигане на целите.

Тази информация е систематизирана и налична в Документа за целите на Натура 2000.

С цел да се събере най-актуалната информация, необходима за разработването на специфичните цели за зона BG0000366 „Кресна - Илинденци“ от Натура 2000, през 2020 г. бяха проведени допълнителни теренни проучвания.

В процеса на разработване на целите за зона BG0002003 Кресна е изготвен настоящият документ, включващ:

- Идентификация – резюме на най-важната информация за съответния вид бозайник, предмет на опазване в защитената зона;
- Състояние на целевите видове бозайници на биогеографско ниво – разпространение, популация, местообитание, бъдещи перспективи, основни видове натиск и въздействия;
- Състояние на целевите видове бозайници в BG0000366 „Кресна-Илинденци“ – съгласно Стандартния формуляр за данни (СФД) и налична информация за съответния вид в защитената зона;
- Специфични цели за защитена зона BG0000366 „Кресна-Илинденци“;
- Необходимост от промени в СФД за BG0000366 „Кресна-Илинденци“.

При прегледа на параметрите за оценка на състоянието и за мониторинг, включени в прилаганите методологически документи в България (*Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по НАТУРА 2000 в България*¹ (2009 г.), *Методики за определяне на природозащитното състояние на видовете*² (2012 г.) и *Методики за мониторинг и за оценка на състоянието на видовете от Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие*³ (2015 г.)) се установи че те не са достатъчно специфични, така че да отразят в пълнота екологичните изисквания на отделни видове, което не позволява формулирането на цели на тази база. В тази връзка е извършено допълнително проучване на Европейския опит и познания по отношение на основните екологични изисквания на съответния вид, параметрите за определяне на неговото състояние и референтни стойности на зоново ниво. Това позволи да бъдат формулирани параметри за състояние на видовете, отразяващи в най-голяма степен техните екологични изисквания.

На базата на изяснените екологични критерии за съответния вид е извършен пространствен анализ с най-актуални данни, и е определена площта на местообитанията и разпространението на видовете бозайници. При анализа е използвана Corine Land Cover (2018 г.), лесоустройствени карти, както и други географски слоеве с данни (основно слоевете с разпространение на природните местообитания, слоевете за водните тела и тяхното състояние по Рамкова директива за водите и др. специализирани карти, които са налични към настоящия момент). Важно е проучванията на местообитанията на видовете бозайници и тяхното разпространение в зоната да продължат по един систематизиран начин, което значително ще подобри качеството на специфичните цели в бъдеще, както и ефективността и ефикасността на прилаганите мерки за постигане на специфичните цели.

¹ <http://bbf.biodiversity.bg/document-190>

² <http://natura2000.moew.government.bg/Home/Reports?reportType=Mammals>

³ <http://eea.government.bg/bg/bio/opos/activities-results/bozainitsi>

При недостатъчност на данните, определянето на специфичните цели е извършено на базата на експертна оценка или е предвидена междинна цел, като стъпка към определяне на специфичната цел по съответен параметър. В някои случаи предмет на опазване в зоната с оценка за популация „С“ и по-висока са видове бозайници, които до този момент не са регистрирани в зоната и не е налице каквато и да е информация за тяхната численост. За изясняване на ситуацията с тези видове също са направени допълнителни проучвания, с цел да се определи дали защитената зона предоставя подходящи местообитания за тях или не. На тази база е извършена оценка за необходимост от промяна на СФД.

Специфичните цели по видове са представени в секциите по-долу.

2 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА ВЪЛК (*CANIS LUPUS*)

Идентификация

Вълкът (*Canis lupus*) се среща в южна централна и северна централна, до североизточна България, в най-разнообразни местообитания, предимно в обширни и отдалечени планински и равнинни гори, територии обрасли с храсталачна растителност и открити пасища. Широкият му ареал на разпространение показва голямата приспособимост на вида към най-разнообразни и екстремни условия на обитание.

Вълкът е вид генералист (обитава и се адаптира към разнообразни условия на средата) и това му позволява да използва за храна ресурс, който е най-достъпен в дадено местообитание. Разпространението му, географският обхват и сезонните вариации зависят от относителното обилие на потенциалната плячка, както и от нейната достъпност и наличност. Качеството на местообитанията трябва да се интерпретира по отношение на човешко безпокойство, плътност на плячката и размера на индивидуалната му територия.

Вълците са териториални животни, живеят на малки семейни групи (глутници), обикновено от доминиращи двойка женска и мъжки, заедно с потомството от последните две техни поколения. През зимата глутниците могат да нараснат. Те заемат обширни територии и могат да изминават големи разстояния от 35 km или повече всеки ден в търсене на храна, когато се разселват или ако плячката е оскъдна. Размерът на териториите им варира и зависи от наличната плячка. Въпреки, че обитават обширни територии, те имат нужда и от по-малки и уединени зони, необходими за укрития. Вълците са силно приспособими, екологично пластични и относително лесно могат да се адаптират и да оцеляват в най-разнообразна среда, но наличието на растителност и на хранителен ресурс са два ограничаващи фактора на средата. Хранителната база (численост и видов състав на плячката) варира в зависимост от местообитанията, сезона и според най-често срещаната и лесна за улавяне плячка, така че масовият глад е необичаен. Когато естествената плячка е оскъдна, вълците се хранят с мърша или нападат домашни животни, главно овце или кози. Те не са особено чувствителни към безпокойство, причинено от пътища или туризъм, стига да имат налични безопасни места за отстъпление, където могат да избегнат антропогенния натиск.

Природозащитно състояние

Съгласно доклада по чл. 17 от Директивата за местообитанията, за периода 2007 – 2012 г., състоянието на вида е определено като благоприятно (FV) за площ на разпространение, популация, местообитание, бъдещи перспективи и обща оценка във всички биогеографски райони – Алпийски, Черноморски и Континентален (ALP, BLS и CON).

В докладването по чл. 17 от Директивата за местообитанията за периода 2013-2018 г. вълкът (*Canis lupus*) е в благоприятно състояние по отношение на площ на разпространение, популация и местообитание в Алпийския, Черноморския и Континенталния биогеографски райони. Състоянието по отношение на бъдещи перспективи и обща оценка е неблагоприятно-незадоволително (U1) както за

Черноморския, така и за Континенталния биогеографски регион, но за Алпийския бъдещите перспективи са неизвестни (XX), и общата оценка е благоприятна (FV).

Сравнение на природозащитното състояние на Вълк (*Canis lupus*) съгласно данните, докладвани през 2013г. и 2019г.

Код	Вид	Биогеографски район	Докладване 2013					Докладване 2019				
			Площ на разпространение	Популация	Местообитание на	Бъдещи перспективи	Обща оценка на ИС	Площ на разпространение	Популация	Местообитание на	Бъдещи перспективи	Обща оценка на ИС
1352	<i>Canis lupus</i>	ALP	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	XX	FV
1352	<i>Canis lupus</i>	BLS	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U1	U1
1352	<i>Canis lupus</i>	CON	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U1	U1

В докладването през 2019 г. за Континенталния район са посочени някои основни видове натиск и заплахи, от които с висока степен на въздействие са посочени: “Спорт, туризъм и развлекателни дейности”, а със средно въздействие са включени: “Отравяне, проблематични местни видове”, “Междувидови отношения, пътища, пътеки, железопътни линии и свързаната с тях инфраструктура”.

За Алпийски район основните натиск и заплахи с висока степен на въздействие са: “Спорт, туризъм и развлекателни дейности”, “Лов и незаконна стрелба/убийство”. Съгласно формата от последното докладване за видовете, включени в Приложение V на Директивата е необходимо да се отбележи и количеството на отнетите индивиди в дивата природа за бозайници (Hunting bag or quantity taken in the wild). За вълка, вследствие на лов, отнетите индивиди се оценяват в размер от 330 до 411 броя. Необходими мерки: „Поддържане площта на разпространение, численост на популацията и/или местообитанието на вида“ и за двата биогеографски региона, „Намаляване на

въздействието на спорт на открито“, „Развлекателни дейности“, „Контрол на незаконното убиване“, „Намаляване на въздействието на транспортните операции и инфраструктурата“.

В съответствие с гореспоменатите аргументи, за вълкът (*Canis lupus*) необходимо е подобряване на неговите бъдещи перспективи и обща оценка на биогеографско ниво в Черноморския и Континенталния райони. Формулирани са цели за поддържане на настоящата площ на разпространение, популация и местообитание на ниво зона.

Състояние на вида в защитена зона BG0000366 „Кресна-Илинденци“

Зоната е разположена в два биогеографски района -80.8% от нейната площ се намира в Континенталния (CON) и 19.2% в Алпийския (ALP).

Зоната се състои от няколко отделни ядра, свързани с речни долини и се явява ”буферна” зона на Национален парк Пирин на изток, а на запад достига до високите части на планините Малешевска и Влахина, до границата с Република Северна Македония. Между тях е дълбокото Кресненско дефиле в протежението на долината на река Струма. Едновременно с това, река Струма е био-коридор за миграция на видове в южна и северна посока. Билата на Малешевска планина са запазили стари букови и дъбови гори. Значителна част от територията ѝ представлява слабо населени райони, което е основание местообитанията на вълка да са в добра свързаност.

Според стандартния формуляр видът присъства в защитената зона с численост от 12-14 индивида. Популацията му се оценява на под 2.0% от националната и е достатъчна, за да осигури добра жизнеспособност на вида във всички местообитания в рамките на зоната, и в двата биогеографски района. За последните 15 години няма налични данни за тенденция за промяна на числеността на популацията на вълка в зоната (от обявяването на защитената зона до сега). Размерът и плътността на популацията се оценява като значително представена (C). Степента на опазване на характеристиките на местообитанието са оценени като отлично съхранени (A). Степента на изолираност на популацията, съотнесена с естествената за вида се оценява като неизолирана популация в широк обхват на разпространение (C).

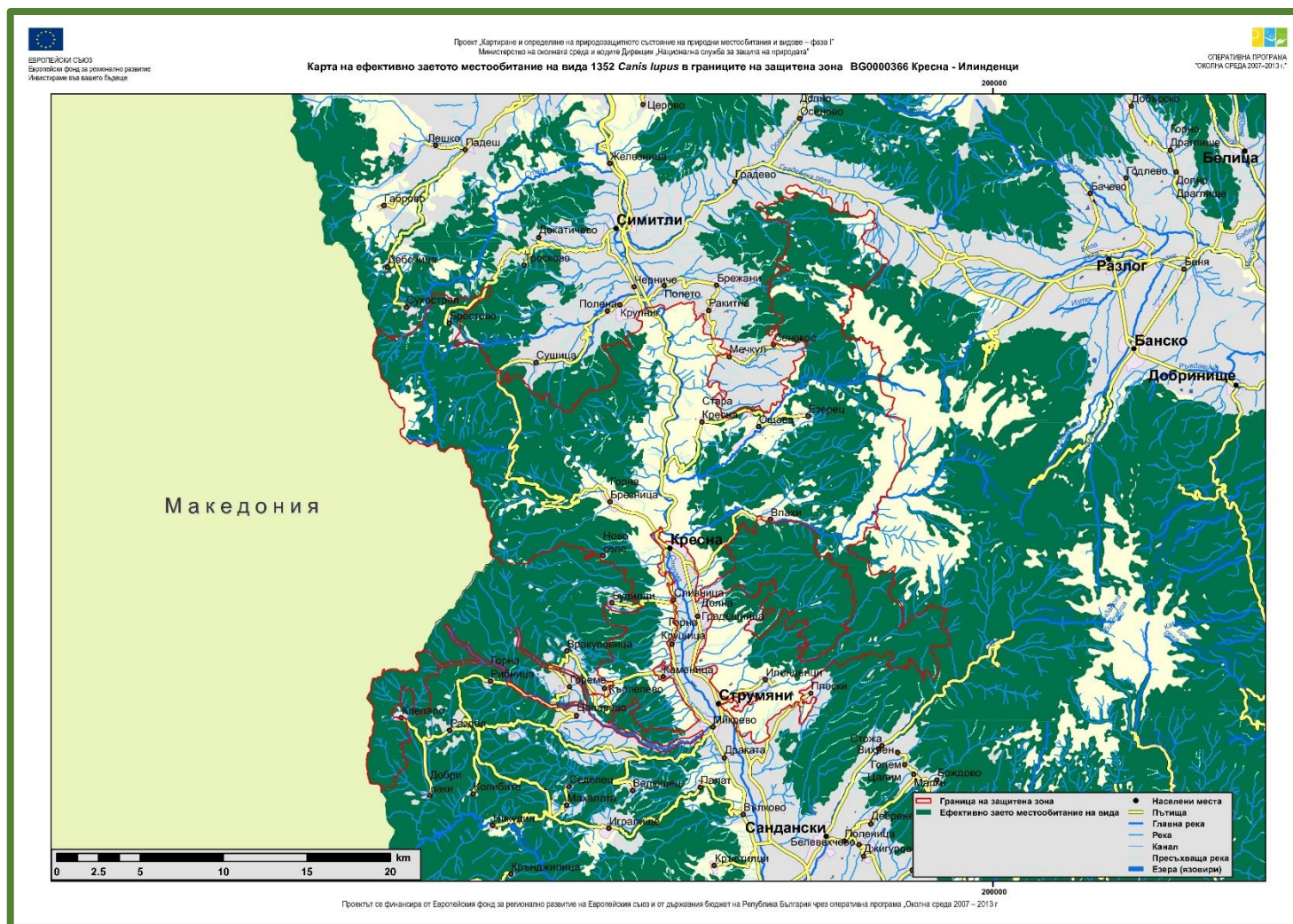
Зоната предоставя много добри условия за постоянно присъствие на вида, като по този начин подпомага и неговото размножаване, особено в южната половина на зоната, където са налични обширни местообитания, подходящи за сърцевинна зона.

Пътната инфраструктура не оказва значително влияние върху разпространението на вълка. Наличието на първокласния път Е-79 е бариера и възможна причина за фрагментация на местообитанията, но данните от проведените проучвания недвусмислено показват, че вълкът е повсеместен. Това потвърждава свързаността на оптималните местообитания в зоната и че тя е добра.

Бракониерството е широко разпространено и може да се счита за най-важния фактор за смъртност при вълците. Ловците се явяват негови конкуренти по отношение на дивеча, който за вълка е основен хранителен ресурс, като по този начин може да възникне недостиг на

плячка, било то временно или сезонно. Като цяло, съществуват и алтернативни хранителни ресурси (главно европейски заек и гризачи), но техният недостиг е заплаха за дългосрочното оцеляване на вълка.

Карта на подходящите местообитания на вида в зоната, съгласно специфичния доклад за вида, публикуван на страницата на Информационната система за защитените зони от мрежата Натура 2000 е представено на *Фигура 1*.

Фигура 1: Карта на подходящите местообитания на вида в зоната

Параметрите и техните стойности за добро състояние са съгласно Методиката за определяне на природозащитното състоянието на видовете ⁴.

Специфичните цели за опазване на вида в защитената зона са формулирани по показателите в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на популацията	Брой семейни глутници	Най-малко 4	Съгласно специфичния доклад, публикуван на страницата на Информационната система за защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000, индивидите, обитаващи защитена зона „Кресна-Илинденци“ са разпределени в 4 семейни групи (глутници): две в източната и две в западната част. Всяка от тях е съставена от една семейна двойка и техните малки, и понякога от поотраснали потомци или осиновени, несвързани със семейната група индивиди, мигриращи от други глутници. Структурата и динамиката на вълчата глутница е сложна и може да варира в различните екологични условия. Глутниците включват от 2 до 20 вълка. Средният размер на глутниците в зоната е не повече от 4 индивида. Териториите на всяка семейна глутницата са изолирани една от друга, никога не се покриват.	Поддържане на размера на популацията от най-малко 4 семейни глутници.

⁴ <http://natura2000.moew.government.bg/Home/Reports?reportType=Mammals>

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			Предвид високата мобилност на вида и характера на терена, отделни индивиди преминават дефилето на р. Струма, като го пресичат от изток на запад и обратно. Барьерният ефект на път Е-79 не влияе на размера на популацията. За големите месоядни животни барьерният ефект на пътищата може да варира в зависимост от размера на видовете, размера на убежищата им и способността им да се движат между местообитанията.	
Местообитание на вида: Площ на потенциалните местообитания в границите на зоната	ha	Най-малко 31 083 ha	<p>При вълка съществува строго положителна връзка между плътността на популацията и качеството на местообитанието. Колкото повече плячка има, толкова по-висока е плътността на популацията. Когато плячката е недостатъчна, вълкът разширява територията си с цел намиране на плячка, така че да подsigури оцеляването на вида.</p> <p>Съгласно специфичния доклад, публикуван на страницата на Информационната система за защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000, площта на потенциалните местообитания се оценява на 64% от площта на зоната (31 083 ha). Териториите в южната половина на зоната предлагат обширни местообитания, подходящи за сърцевина зона. Местообитанията, подходящи за сърцевина зона (част от потенциалното местообитание, предоставящо най-добрите ресурси и убежища), заемат площ от 1 187 ha.</p>	Подобряване на площта на потенциалните местообитания в зоната, така че тя да достигне първоначалната си стойност от 31 083 ha .

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			<p>Пожарът от 2017 г., възникнал в зоната (в района на Стара Кресна) е засегнал площ от 2 199,1 ha. Изгоряла е гора (иглолистна и широколистна), която е засегнала 972,8 ha предимно от черни борови гори (изкуствени насаждения) (Гиков А., П. Димитров, Картографиране на изгорелите площи и оценка на пораженията при пожарите в Кресненското дефиле през 2017 година, Journal of the Bulgarian Geographical Society (2019) 40: 10-16).</p> <p>Посочената опожарена площ от 2 199,1 ha представлява незначителна част от потенциалното местообитание за вълка в зоната, тъй като тази територия не поддържа богата хранителна база (дори добра) - основна и алтернативна и не предоставя места за „сърцевинна зона“, бърлоги и укрития (виж <i>Фигура 2</i>). Възстановяването на тази територия най-вероятно ще е естествен процес.</p>	
Местообитание на вида: Свързаност на местообитанията	Площ на суб-оптимални местообитания, осигуряващи свързаност на потенциалните	Най-малко 11 302 ha	Вълците, които са видове генералисти (универсални), относително лесно се придвижват през терени с различни типове земно покритие. Видът е чувствителен към прогонване (шум, светлина, трафик, човешко присъствие), особено ако това се случва в места, подходящи за хранене или в близост до бърлоги. Значително по-малка е чувствителността му в местообитания, използвани само за миграция или разселване на млади индивиди. Потенциалните местообитания в зоната са добре свързани.	Поддържане на площта на суб-оптимални местообитания, осигуряващи свързаност на потенциалните местообитания на вида в размер от 11 302 ha

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
	местообитания		<p>Проломът на река Струма не осигурява подходящи местообитания, но е функциониращ био-коридор, който благоприятства връзката между местните популации (в източната и западната части на зоната), позволявайки на отделни екземпляри да се движат свободно от Пирин планина към Влахина планина.</p> <p>Фрагментацията на местообитанието често се определя като процес, при който голяма площ от дадено местообитание се трансформира в редица по-малки участъци. Пътищата, по принцип, разделят важни местообитания и затрудняват придвижването на животните към противоположната страна на пътя. Съществуващата пътна инфраструктура не оказва значително негативно въздействие върху разпространението на вида. Първокласният път Е-79 е бариера и възможна причина за фрагментация на местообитанията, но данните от проведени проучвания недвусмислено показват, че вълкът е широко разпространен, което е и доказателство, че местообитанията в зоната са с добра свързаност. Вълк, проследен с GPS-нашийник обитава значително по-голяма територия от тази, която зона Кресна-Илинденци предоставя (общо 372 km²) и демонстрира, че пътят се пресича многократно за период от около една година (09.2008 - 11.2009) (виж <i>Фигура 3</i>). През 11. 2009 г. същият вълк е станал жертва на ловци. (Цингарска – Седефчева Е., Спасова В., Гаврилов Г., Вълчев К.2015.</p>	

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			<p>План за действие за европейския вълк (<i>Canis lupus L.</i>) в България 2016 -2025. София. МОСВ).</p> <p>Съществуват няколко подходящи проходи през път Е-79, които не са със специално предназначение за диви животни, като тунели, виадукти и подлези за добитък, но могат да улеснят до голяма степен преминаването на вълка от двете страни на пътя. За него физическите характеристики на Е-79 не се считат за значителна бариера и пътят не се явява основна заплаха за вълка. Жертви на автомобилния трафик не са регистрирани. В допълнение, пикът на активност на вълците е при зори и при здрач, когато трафикът е най-нисък - от 1 до 3% от общия му обем.</p> <p>По тази причина, се приема, че има екологична свързаност на местообитанията и пътя не представлява непреодолима бариера за разпространението на вълка. Това се потвърждава и със специфичния доклад за вида, публикуван на страницата на Информационната система за защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000. Съгласно този доклад, 11302 ha - или 23.26% от площта на зоната представляват суб-оптимални местообитания, осигуряващи добра свързаност на оптималните местообитания. Оптималните местообитания за вида продължават и извън зоната, така че в района свързаността им е отлична.</p>	

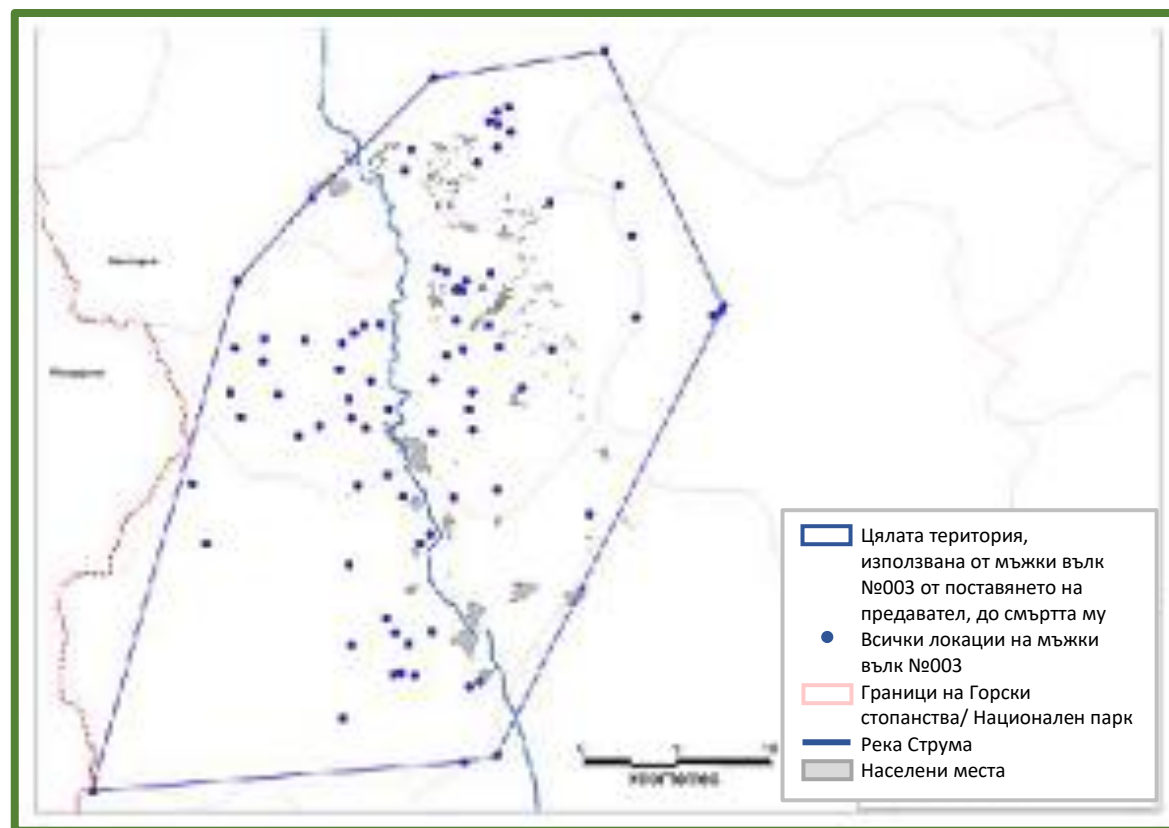
Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: Местообитание, предоставящо хранителен потенциал за вида	% от площта на защитената зона	Най-малко 35% от площта на защитената зона има висок хранителен потенциал и 22,3% допълнителен хранителен потенциал	<p>Размерът на заеманата територия от вълка зависи от наличното количество и вид на плячката. Тя може да варира от едва 30 km² до стотици km², ако плячката е оскъдна. Вълкът е много приспособим и екологично пластичен. Той се адаптира относително лесно към динамиката в броя на плячката, така че масов глад не се наблюдава. Количеството и качеството на храната варира според местообитанията, сезона и според най-изобилната и лесна за улавяне плячка. Когато тя е оскъдна, вълците се хранят с мърша или с домашни животни, главно овце или кози.</p> <p>Съгласно специфичния доклад, публикуван на страницата на Информационната система за защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000, зоната има висок хранителен потенциал, възлизащ на 35.45% (17 227 ha) от площта на защитената зона. Той се дължи главно на копитни, които представляват основния хранителен потенциал. Висок допълнителен хранителен потенциал се поддържа основно от див заек, чиято популация е с добра плътност - 22,3% (10 839 ha са с висок, допълнителен хранителен потенциал). Съществен ресурс се предоставя и от видове, които оформят средния хранителен потенциал (дребни гризачи). Състоянието на вида по този параметър е благоприятно.</p>	Поддържане на най-малко 35% от площта на защитената зона с висок хранителен потенциал и 22,3% - с допълнителен хранителен потенциал.

Необходимост от промени в СФД:

Предлага се промяна в СФД. Мерната единица за популация следва да се промени от брой индивиди в брой глутници, което е по-коректно от гледна точка на екологията на този вид. Това е обвързано с репродуктивния капацитет на популацията в дадена зона и нейната жизнеспособност. Наличието на глутници обуславя и стабилността на популацията. Към настоящия момент предложената единица за популация *family packs* не е включена в популационните единици, посочени на референтния портал за Натура 2000. Ако тя не бъде добавена в последствие, тогава популационната единица следва да бъде „individuals“, като размерът на популацията следва да бъде 12-16 индивида.

Промените са маркирани в червено.

Species					Population in the site						Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A / B / C / D	A / B / C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
M	1352	<i>Canis lupus</i>		p		4	4	family packs		G	C	A	C	A

Фигура 3: Регистрации и използвана територия от мъжки вълк №003 за периода на проследяването му чрез VHF предавател, септември 2008-ноември 2009 г.⁵

⁵ <https://smolyan.riosv.com/upload/file/plan%20za%20deistwie%20za%20walka%20w%20BG.pdf>

3 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА ВИДРА (*LUTRA LUTRA*)

Идентификация

Видрата (*Lutra*) е полуводен хищник, чието местообитание обикновено е свързано със наличието на сладководни водни тела, подслон (крайречна растителност, скалисти структури) и обилна плячка. Видрите са териториални животни, които установяват убежища по речните брегове. Мъжките индивиди обитават територии до 20 km от дължината на реката, в зависимост от качеството на местообитанието. Те обикновено се припокриват с териториите на една или две женски. По време на ежедневните си придвижвания видрите често посещават всички части на територията си. Рядко се отдалечават на повече от сто метра от водата, но могат да изминат до 20 km по суша при търсене на нови територии, например през лятото, когато реките могат да пресъхнат. В повечето части на техния ареал, присъствието им е свързано с наличието на крайбрежна растителност по поречието на реките, като от значение са както надлъжната свързаност (при видри, обитаващи в рамките на една речна система), така и страничната свързаност (разпръснати придвижвания към съседни реки, и поддържане на генетичен обмен между популациите, обитаващи различни речни басейни). Тъй като речните водосбори могат да се разглеждат като затворени системи, надлъжната им свързаност може лесно да се оцени чрез разпределяне на части от подходящи местообитания.

Основен хранителен ресурс на видрата е рибата, а освен това се хранят и с водни безгръбначни, влечуги, земноводни, птици, дребни бозайници и ракообразни.

Природозащитно състояние

Съгласно доклада по чл. 17 от Директивата за местообитанията, за периода 2007-2012 г., видрата (*Lutra lutra*) е в благоприятно състояние (FV) по отношение на площ на разпространение, популация, местообитание, бъдещи перспективи и обща оценка във всички биогеографски райони – Алпийски, Черноморски и Континентален (ALP, BLS и CON). Няма промени в оценката на природозащитното състояние на видрата в доклада през 2019г.

В докладването по чл. 17 от Директивата за местообитанията, за периода 2013- 2018 г., за ALP и CON райони са посочени някои основни заплахи и натиск със средна значимост като: “Сладководен риболов”, “Незаконен лов”, “Хидроенергийни съоръжения (язовири, бентове, речен отток), включително инфраструктура”. Предвидени са мерки, някои от които са: “Поддържане на съществуващите площи на разпространение, популация и/или местообитание на вида” за двата биогеографски региона.

Предложени мерки: “Намаляване на въздействието на хидроенергийни съоръжения и инфраструктура”, “Възстановяване на местообитанието”, “Намаляване на въздействие вследствие на замърсяване от смесени източници”.

Сравнение на ПС на Видра (*Lutra lutra*) съгласно данните, докладвани през 2013г. и 2019г.

Код	Вид	Биогеографски район	Докладване 2013					Докладване 2019				
			Площ на разпространение	Популация	Местообитание на вида	Бъдещи перспективи	Обща оценка на ПС	Площ на разпространение	Популация	Местообитание на вида	Бъдещи перспективи	Обща оценка на ПС
1355	<i>Lutra lutra</i>	ALP	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
1355	<i>Lutra lutra</i>	BLS	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
1355	<i>Lutra lutra</i>	CON	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV

Състояние на вида в защитена зона BG0000366 „Кресна-Илинденци“

Зоната е разположена в два биогеографски района -80.8% от нейната площ се намира в Континенталния (CON) и 19.2% в Алпийския (ALP).

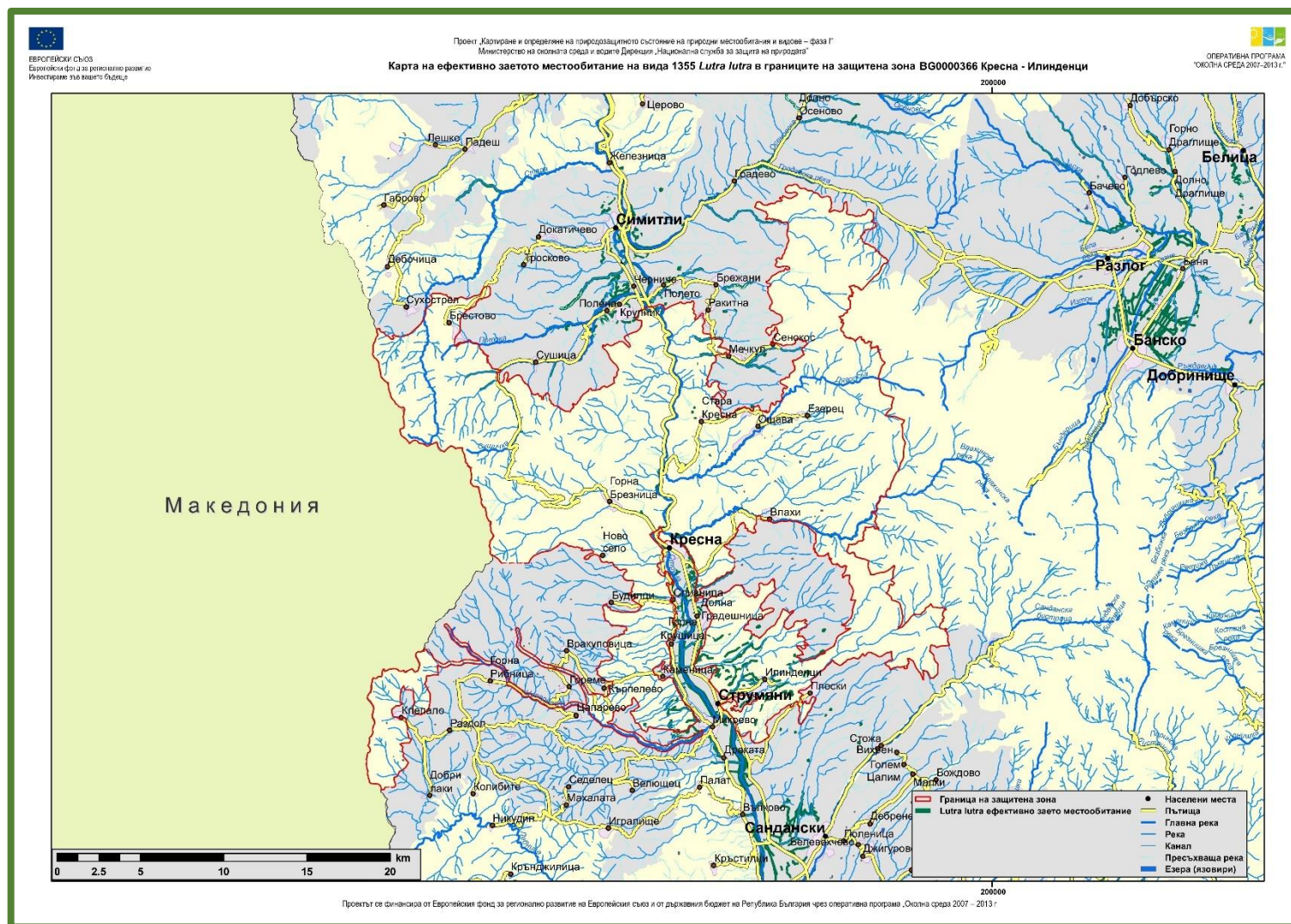
Според СФД качеството на данните за вида в зоната е добро (G). Видът е представен в зоната с численост между 7 и 15 индивида, обитаващи главно нейната континенталната част, която съотнесена към популациите на цялата територия на страната се оценява на 0.48%. Размерът и плътността на популацията на видрата е със значителна представителност (C). Степента на опазване на характеристиките на местообитанието се оценява като добро съхранени (B). Степента на изолираност на популацията, се оценява като неизолирана популация (C) в широк обхват на разпространение. Цялостната оценка за опазването на видрата се оценява като добра (B).

Проломът на река Струма в защитена зона „Кресна – Илинденци“ е надлъжен коридор и е от съществено значение за този среден по размер хищник. Покритието с дървесно храстова растителност на бреговата ивица на сладководните водоеми е повече от 70%. Площта

на водоемите и на бреговете им, подходящи за обитаване от видрата, е 1 430,1 ha. Съществуват и данни за речните участъци с постоянно присъствие на видра, които са само в места, отдалечени от платната на сегашния път Е79. Мигриращи индивиди са наблюдавани по целия пролом.

Разпространението и относителната плътност на видрата в защитената зона е от ниска към средна, в сравнение с плътността на популациите в Югоизточна България, където тя е най-висока. Състоянието на вида в зоната е благоприятно, поради доброто състояние на местообитанията и тяхната площ, естествено речно корито, липса на фрагментация и бариери. Популацията е постоянна и има достатъчно пространство за съществуване на вида. Антропогенният натиск е слаб и не оказва критично въздействие. Коридорът не е фрагментиран и е в благоприятно природозащитно състояние.

Карта на подходящите местообитания на вида в зоната, съгласно специфичния доклад за вида, публикуван на страницата на Информационната система за защитените зони от мрежата Натура 2000 е представено на *Фигура 4*.

Фигура 4: Карта на подходящите местообитания на вида в зоната

Параметрите и техните стойности за добро състояние са съгласно Методиката за определяне на природозащитното състоянието на видовете ⁶. Добавен е един нов параметър за пространствен обхват на популацията в зоната.

Специфичните цели за опазване на вида в зоната са формулирани по показателите в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Пространствен обхват на популацията	Брой клетки от грид 1x1 km с доказано присъствие на вида	Най-малко 5	Целевата стойност следва да представлява сумата на всички уникални квадрати от UTM грид с резолюция 1x1 km, в които видът е установяван поне веднъж. В рамките на зоната видът е регистриран в 5 квадрата.	Поддържане на пространствения обхват на популацията в зоната в размер на 5 броя клетки от грид 1x1 km
Популация: Относителна численост на популацията	% трансекти в, в които видът е регистриран чрез наблюдения или следи от жизнена дейност	>75%	Проломът на река Струма в защитена зона „Кресна – Илинденци“ е надлъжен коридор и е от съществено значение за видрата. Покритието с дървесно храстова растителност на бреговата ивица на сладководните водоеми е повече от 70%. Тъй като реката е малка, то може да се счита, че тази численост е оптимална. Съгласно специфичния доклад, публикуван на страницата на Информационната система за защитените територии от екологичната мрежа Натура 2000, видът е регистриран в повече от 75 % от проучените местообитания в зоната.	Поддържане на относителна численост на популацията >75% на трансекти, в които видът е регистриран чрез преки наблюдения или следи от жизнена дейност

⁶ <http://natura2000.moew.government.bg/Home/Reports?reportType=Mammals>

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: Площ на водоемите и техните брегове, които са потенциални местообитания в границите на защитената зона	ha	Най-малко 1 430 ha	<p>Съгласно специфичния доклад, публикуван на страницата на Информационната система за защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000, общата площ на потенциалните нефрагментирани местообитания включват: подходящи брегове с различна пригодност, площ обхващаща водното огледало на всички водоеми в зоната и ивицата от 20 m в страни от бреговата граница.</p> <p>Към настоящия момент не се наблюдават промени в площта на потенциалните местообитания на вида.</p>	Поддържане на площта на местообитанието най-малко 1 430 ha от пригодните местообитания.
Местообитание на вида: Дължина на речните участъци, подходящи за обитаване	km	Най-малко 147,93 km	<p>Съгласно специфичния доклад, публикуван на страницата на Информационната система за защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000, съществуват речни участъци с постоянно присъствие на видра и предоставящи потенциални местообитания и достатъчна хранителната база. В защитената зона всички водоеми са свързани чрез био-коридори, отговарящи на изискванията на вида. Мигриращи индивиди са наблюдавани и по двата речни бряга по пролома на река Струма.</p> <p>Понастоящем жертви на автомобилния трафик на път Е-79 не са регистрирани. Не се нарушава екологичната свързаност на местообитанията на видрата и пътя не представлява непреодолима бариера за разпространението на вида.</p>	Поддържане на дължината на речните участъци, подходящи за обитаване най-малко 147,93 km в защитена зона Кресна-Илинденци.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: Свързаност на местообитанията	Брой бариери	0	В зоната няма установени непреодолими бариери и фрагментация на местообитанията на вида за ежедневни и сезонни движения. Те са в благоприятно състояние и свързаност.	Поддържане на свързаността на местообитанието с 0 непреодолими бариери за ежедневни и сезонни движения
Местообитание на вида: Качество на водата въз основа на екологични показатели (БЕК Макрозообентос, Фитобентос, Риби)	Оценка на екологичното състояние на водното тяло	Най-малко 2 – за Добро екологично състояние	Екологичното състояние на водните тела се определя по 5 степенна скала: 1 - Отлично състояние 2 - Добро състояние 3 - Умерено състояние 4 - Лошо състояние 5 - Много лошо състояние Съгласно ПУРБ 2016-2021г., в момента състоянието е умерено. По време на теренната работа не са регистрирани източници на замърсяване или други сериозни заплахи в обследваните участъци.	Подобряване на състоянието на местообитанието на вида до достигане на добро екологично състояние на водните тела, които той обитава.

Необходимост от промени в СФД:

Необходимо е да се направи промяна в СФД. Площта на потенциалните местообитания на вида, определени чрез това моделиране обхваща водното огледало на всички водоеми в зоната и ивицата от 20 m в страни от границата на водата върху брега. Общата площ на потенциалните нефрагментирани местообитания е 1430 ha, обхващащо общо 147,93 km дължина на речните участъци, подходящи за обитаване. Към настоящия момент популацията на вида в зоната е посочена като брой индивиди. Този брой е определен в резултат от моделиране на базата на ограничен набор от данни, което не представя реалната ситуация в зоната. В допълнение, посоченият брой индивиди е на практика определения чрез моделиране брой възрастни. Поради тази причина е по-коректно мерната единица за размер

на популацията да се промени от индивиди на брой клетки от грид 1x1 km с доказано присъствие на вида. Промените са маркирани в червено.

Species					Population in the site						Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A / B / C / D	A / B / C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
M	1355	<i>Lutra lutra</i>		p		5	5	grids 1x1 km	P	G	C	B	C	B

4 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА ПЪСТЪР ПОР (*VORMELA PEREGUSNA*)

Идентификация:

Пъстрият пор (*Vormela peregusna*) се среща главно в североизточната и югоизточната част на страната и във високите равнини на Западна България. Избягва горите и заема основно степни пасища, земеделски площи и открити речни равнини със значителни площи с естествена растителност. Пъстрият пор е индивидуално териториално животно. Индивидуалният му участък е сравнително малък и донякъде се припокрива с този на друг индивид. Пъстрите порове са „номади“ по отношение на индивидуалните си участъци, тъй като променят ловните си територии и убежища на всеки два до три дни. Ежедневните им придвижвания за търсене на храна обикновено са ограничени до 1200 m на нощ, докато при търсене на нови територии те могат лесно да изминат и разстояния до 3 km и повече.

Природозащитно състояние

В докладването по чл. 17 от Директивата за местообитанията от 2013 г., за периода 2007 - 2012 г., състоянието на вида по отношение на площ на разпространение, популация, местообитание, бъдещи перспективи и обща оценка е благоприятно (FV).

Съгласно доклада по чл. 17 от Директивата за местообитанията през 2019 г., за периода 2013 – 2018 г., пъстрият пор (*Vormela peregusna*) има благоприятно състояние (FV) за площ на разпространение и местообитание в Алпийския, Черноморския и Континенталния биогеографски райони. Във всички райони състоянието за популацията е неизвестно, но за бъдещите перспективи и общата оценка то е неблагоприятно-незадоволително (U1).

Като натиск и заплахи с висока значимост за вида в Алпийския и в Континенталния биогеографски райони, в докладването от 2019 г. са посочени: “Смяна предназначението на земеделските земи” и “Екстензивна паша или недостатъчна паша”. Препоръчани са следните мерки: “Поддържане площта на ареала, популацията и/или местообитание на пъстрия пор” за двата биогеографски региона, “Поддържане и устойчиво управление на земеделски земи с висока природна стойност“, „Адаптиране на селскостопански дейности с нисък интензитет - косене, паша и др.“, “Намаляване на въздействието на транспортната инфраструктурата“ и др.

Сравнение на ПС на Пъстрия пор (*Vormela peregusna*) съгласно данните, докладвани през 2013г. и 2019г.

Код	Вид	Биогеографски район	Докладване 2013					Докладване 2019				
			Площ на разпространение	Популация	Местообитание на вида	Бъдещи перспективи	Обща оценка на ИС	Площ на разпространение	Популация	Местообитание на вида	Бъдещи перспективи	Обща оценка на ИС
2635	<i>Vormela peregusna</i>	ALP	FV	FV	FV	FV	FV	FV	XX	FV	U1	U1
2635	<i>Vormela peregusna</i>	BLS	FV	FV	FV	FV	FV	FV	XX	FV	U1	U1
2635	<i>Vormela peregusna</i>	CON	FV	FV	FV	FV	FV	FV	XX	FV	U1	U1

Състояние на вида в защитена зона BG0000366 „Кресна-Илинденци“

Зоната е разположена в два биогеографски района - 80.8% от нейната площ се намира в Континенталния (CON) и 19.2% в Алпийския (ALP). Предполага се, че видът обитава главно континенталния биогеографски район.

Според СФД видът присъства в защитената зона със значителна представителност (С). Степента на опазване на характеристиките на местообитанието, което е от значение за видовете, обитаващи главно частта от зоната, попадаща в Континенталния биогеографски регион и възможността за възстановяване се оценява като добра (В) . Степента на изолираност на популацията, се оценява като неизолирана популация (С) в широк обхват на разпространение. Цялостната оценка за опазването на вида се оценява като добра (В).

Разпространението и присъствието на вида в зоната е неизвестно. Няма данни за присъствието на вида в зоната, както в научни публикации, така и в рамките на интензивни теренни проучвания в периода 2010-2013 г. Липсват едри колониални гризачи, които предоставят основната хранителна база. В тази връзка не може да се очаква видът да може да поддържа жизнеспособна популация в

зоната. Същото се потвърждава в специфичния доклад по проект "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I", където е посочено „Приблизителната численост на пъстрия пор на територията на зона BG0000366, изчислена на базата на **предполагаема плътност** в пригодните местообитания 1 инд./10 км², е 2,10 индивида (при изчислена площ на пригодните местообитания 20,51 км²). С прилагането на принципа на предпазливостта, експертният екип предлага видът да не се отстранява от СФД за зоната, но оценката за популация в зоната да се промени на D (незначителна популация). Следователно не трябва да се разработват специфични за зоната цели за опазване за този вид.

Необходимост от промяна в СФД:

Качеството на данните е оценено като недостатъчно (DD) и е вероятно размерът и гъстотата на популацията на пъстрия пор също да бъдат незначителни или напълно липсващи. Не са налични каквито и да било данни за присъствие на вида в зоната, нито преди нейното определяне, нито след това. Наличието на подходящи местообитания за даден вид не означава, че той непременно обитава тези територии. Липсват едри колониални гризачи, които предоставят основната хранителна база. В тази връзка не може да се очаква видът да може да поддържа жизнеспособна популация в зоната. Това предполага промяна в СФД на защитена зона BG0000366 Кресна-Илинденци, като оценката за популация се промени от „С“ в „D“. Оценките по отношение на съхранение, изолация и цялостна оценка следва да отпаднат, съгласно указанията за попълване на СФД.

Промените в СФД са представени в таблицата по-долу, маркирани в червено.

Species					Population in the site						Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A / B / C / D	A / B / C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
M	4635	<i>Vormela peregusna</i>		p					P	DD	D			

5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА ЧЕРНОГРЪД ХОМЯК (*MESOCRICETUS NEWTONI*)

Идентификация

Черногръдият хомяк (*Mesocricetus newtoni*) е един от най-малко изучаваните бозайници в Европа. Площта му на разпространение е ограничена до дясната страна на река Дунав в югоизточна Румъния и северна България- централната и източната част на Дунавската равнина и в Добруджа. Въпреки това, разпространението му е малко известно. Черногръдият хомяк е обитател на степите, отворени местообитания, като неплодни земи, житни насаждения, полета с детелини, лозя и овощни градини. Видът е включен в Червената книга на България. Той е с ниска популационна плътност и е защитен от Закона за биологичното разнообразие.

Природозащитно състояние

В докладването от 2013 г. по чл. 17 на Директивата за местообитанията, за периода 2007 – 2012 г., състоянието на вида по отношение на площ на разпространение, популация, местообитание, бъдещи перспективи и обща оценка в Черноморския и Континенталния биогеографски район е благоприятно (FV).

Според доклада от 2019г. по чл. 17 на Директивата за местообитанията, за периода 2013 – 2018 г., черногръдият хомяк (*Mesocricetus newtoni*), е в благоприятно състояние (FV) само по отношение на площ на разпространение и местообитание като в Черноморския, така и в Континенталния биогеографски райони. И в двата района състоянието на вида по отношение на популация, бъдещи перспективи и обща оценка е неблагоприятно-незадоволително (U1).

Сравнение на ПС на Черногръдия хомяк (*Mesocricetus newtoni*) съгласно данните, докладвани през 2013г. и 2019г.

Код	Вид	Биогеографски район	Докладване 2013					Докладване 2019				
			Площ на разпространение	Популация	Местообитание на вида	Бъдещи перспективи	Цялостна оценка на ПС	Площ на разпространение	Популация	Местообитание на вида	Бъдещи перспективи	Цялостна оценка на ПС
2609	<i>Mesocricetus newtoni</i>	BLS	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U1	FV	U1	U1
2609	<i>Mesocricetus newtoni</i>	CON	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U1	FV	U1	U1

В докладването от 2019 г. за CON район като заплахи и натиск с висока значимост за популация, бъдещи перспективи и обща оценка, е посочено: “Смяна предназначението на земеделските земи”.

Предложените мерки са: “Предотвратяване на превръщането на естествени и полуестествени местообитания и местообитания на видове в земеделска земя”, “Други мерки, свързани със земеделските практики”, “Намаляване на въздействието на транспортната инфраструктура”.

Състояние на вида в защитена зона BG0000366 „Кресна-Илинденци“

Според СФД видът присъства в защитена зона „Кресна-Илинденци“, но данните са недостатъчни (DD). Оценката за популация е отбелязана като незначителна (D). По тази причина за този вид не се разработват специфични цели за защитената зона.

Необходимост от промяна в СФД:

На този етап не се предлага промяна в СФД за този вид.

6 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА КАФЯВА МЕЧКА (*URSUS ARCTOS*)

Идентификация:

Българската популация на кафявата мечка (*Ursus arctos*) е една от най-големите в Европа. Кафявата мечка се среща главно в планинските вериги в централна и югозападна България. Основните субпопулации в страната обитават разнообразни планински местообитания, обширни и отдалечени гори в Централен Балкан, Рила, Пирин и Западните Родопи, както и отворени терени с камениста топография, обрасли храсталаци и треви. Подходящи местообитания за мечките са скални комплекси и труднодостъпни райони във високите планини с наклони 30-55%. Видът е зависим от наличието на значителни площи с висок хранителен потенциал и условия за необезпокоявано съществуване и отглеждане на потомство. Широколистните гори са най-предпочитани, следвани от иглолистни във високия и средния горски пояс и масиви от клек в субалпийския пояс, заедно с мозаечни терени от естествени пасища в земеделско-скотовъдни райони. От жизненоважно значение за мечката са горите които предлагат добър хранителен ресурс в комбинация с възможности за естествени подслони и укрития. Видът се характеризира със сезонно използване на хранителната база и като следствие от това - голяма мобилност и сезонна вертикална активност. Кафявите мечки са индивидуалисти. Мъжките и женските обикновено се срещат само по време на брачния период. Те са териториални, с големи индивидуални участъци и могат да изминат големи разстояния - 35 km или повече – в търсене на нови територии. При тези придвижвания те се нуждаят от т.н. био-коридори.

Био-коридорите са териториални връзки с различни площи и улесняват придвижването на отделни индивиди или "популации" между зоните. Те се определят от подходяща топография, растителност и осигуряват свързаност на естествена компактна площ, която обикновено не се нуждае от незабавни мерки за поддържане.

Природозащитно състояние

В докладването от 2013 г. по чл. 17 от Директивата за местообитанията, за периода 2007 – 2012 г., състоянието на вида по отношение на площ на разпространение, популация, местообитание, бъдещи перспективи и обща оценка за Алпийския биогеографски район е благоприятно (FV). Различна е ситуацията в континенталния биогеографски район, където по отношение на площ на разпространение и бъдещи перспективи състоянието на вида е благоприятно, но за популация, местообитание и обща оценка, оценката е неблагоприятна-незадоволителна.

Според доклада по чл. 17 от Директивата за местообитанията от 2019 г., за периода 2013 – 2018 г., кафявата мечка (*Ursus arctos*) има благоприятно състояние по отношение на площ на разпространение и местообитание както в Алпийския, така и в Континенталния биогеографски райони. И в двата района ситуацията по отношение на популация, бъдещи перспективи и обща оценка е неблагоприятна-незадоволителна (U1).

Сравнение на ПС на Кафява мечка (*Ursus arctos*) съгласно данните, докладвани през 2013г. и 2019г.

Код	Вид	Биогеографски район	Докладване 2013					Докладване 2019				
			Площ на разпространение	Популация	Местообитание на вида	Бъдещи перспективи	Обща оценка на ПС	Площ на разпространение	Популация	Местообитание на вида	Бъдещи перспективи	Обща оценка на ПС
1354	<i>Ursus arctos</i>	ALP	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U1	FV	U1	U1
1354	<i>Ursus arctos</i>	CON	FV	U1	U1	FV	U1	FV	U1	FV	U1	U1

Съгласно докладването по чл. 17 на Директива за местообитанията (2019), Natura 2000 мрежата покрива малко над 90% от числеността на вида в Алпийския район и малко над 80% в Континенталния.

В докладването през 2019 г. за ALP район основните заплахи и натиск са със средна значимост за популация, бъдещи перспективи и обща оценка, като “Дърводобив без презасаждане или естествен повторен растеж“, “Изсичане, гола сеч“, “Спорт, туризъм и развлекателни дейности“, “Незаконно отстрелване/убиване“. За CON район са посочени някои основни натиск и заплахи със средна значимост като “Незаконно събиращество на билки, гъби и други недървесни горски продукти“, “Дърводобив без презасаждане или естествен повторен растеж“, “Изсичане, гола сеч“, “Пътища, пътеки, железопътни линии и свързаната с тях инфраструктура“. Предложените мерки са: За ALP район – “Поддържане на текущите площ на разпространение, популация и/или местообитание на вида“, “Адаптиране/управление на повторното залесяване и регенериране на горите“, “Управление на преобразуването на земя за изграждане и развитие на инфраструктура“, “Управление на лова“, “Възстановяване на местообитанията в райони, засегнати от жилищна, търговска, индустриална и развлекателна инфраструктура, операции и дейности“. За CON район: “Поддържане на текущите площ на разпространение, популация и/или местообитание на вида“, “Прекратяване на практики свързани с управление и експлоатация на

горите“, “Възстановяване на местообитанията на територии, засегнати от транспорт“, “Контрол върху браконьерството“, “Управление на повторното залесяване и регенерацията на горите“.

Състояние на вида в защитена зона BG0000366 „Кресна-Илинденци“

Защитената зона е от значение за кафявата мечката като био-коридор, свързващ съществуващите местни популации, с цел преминаване и разселване на индивиди между Пирин и Малешевска планина.

Защитената зона е малка и няма условия да поддържа самостоятелно размножаваща се популация, но предоставя добри условия на средата и различни по стойност местообитания за трайно присъствие на мечки в нея. Тези индивиди не се определят като стабилни размножителни единици, а по-скоро като мечки в разселване, усвояващи нови територии.

Според СФД в защитената зона присъстват 2-3 индивида, което представлява около 0.5% от националната популация. Размерът и плътността на популацията се оценяват като значително представена (С). Степента на опазване на характеристиките на местообитанието, които са от значение за вида и възможности за възстановяване се оценява като отлично (А). Степента на изолираност, съотнесена с естествената за вида, се оценява като неизолирана в широк обхват на разпространение (С). Цялостната оценка за опазването на вида в зоната се оценява като добро (В).

Теренната работа в Кресна-Илинденци през 2020 г. е проведена главно с цел доказване на присъствието на кафявата мечка и за идентифициране на възможни био-коридори, важни за разселването на вида. Реално обитавана е само източната част на зоната, прилежаща към Пирин - планинска и трудно достъпната територия. Местообитанията там са сравнително добри, осигуряват убежища и достатъчно хранителна база за малък брой мечки, тясно свързани с граничещата защитена зона „Пирин“.

Предвид функцията на защитената зоната като био-коридор, специфичните цели, определени за кафявата мечка (*Ursus arctos*), са формулирани по показателите в таблицата по-долу:

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на популацията	Брой	Най-малко 2-3 преминаващи екземпляра	<p>Полевите проучвания, проведени в зоната потвърждават присъствието на кафява мечка (2 до 3 преминаващи индивиди). Рядко се наблюдава, по настоящем е обитавана само източната част на зоната, прилежаща към Пирин - планинска и трудно достъпна територия. Местообитанията там са сравнително добри, осигуряват убежища и достатъчно добра хранителна база за малък брой мечки, тясно свързани с граничещата защитена зона „Пирин“. Индивидите, обитаващи защитена зона „Кресна-Илинденци“, не обособяват самостоятелна популация и до голяма степен са част от популацията на защитена зона „Пирин“, където е основната територия за размножаване на вида. В този смисъл, числеността на вида зависи от тази на размножителната популацията в защитена зона „Пирин“.</p> <p>Всичко посочено по-горе се потвърждава от специфичния доклад за зоната, публикуван на страницата на Информационната система на защитените зони от мрежата Натура 2000.</p>	Поддържане на най-малко 2 преминаващи индивида
Местообитание на вида: Свързаност на популациите/ местообитанията	Брой био-коридори	Най-малко 4	Поради липса на данни за вида, най-западната част от територията на зоната може да бъде разглеждана като потенциално местообитание. Съществуват единични сведения, че отделни индивиди се преселват там, без възможност да формират микро-популация.	Поддържане на най-малко 4 био-коридори в зоната.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			<p>Средните части, свързани с пролома на река Струма не са подходящи местообитания, но представляват функциониращ био-коридор за свободна миграция от Пирин планина до Влахина планина.</p> <p>Кресненското дефиле е надлъжен ландшафтен коридор, поради което локализирането на връзката на местообитанията като линейни коридори, напречно на него, е изключително трудно. От друга страна, деретата (притоците на р. Струма) са био-коридори на локално ниво, които са предполагаеми маршрути.</p> <p>През 2020 г. е проведено теренно проучване за идентифициране на био-коридорите в зоната. Идентифицирани са 4 коридора, 2 от които имат добър потенциал да бъдат използвани от мечката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Трасе Т1 - Пирински дял (Ракитна); ✓ Трасе Т2 – Пирински дял (с. Мечкул) – Железопътен тунел – Гара Стара Кресна – Малешевска планина; ✓ Трасе Т3 – Пирински дял (с. Ощава) – Разклон с. Ощава на път Е-79 - Малешевска планина; ✓ Трасе Т4 - Пирински дял (Влахи) - Малешевска планина (Горна Брезница). <p>Посочените био-коридори (трасета) са визуализирани на <i>Фигура 5</i>.</p>	

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: Площ на био-коридорите	ha	<p>Най-малко следната площ на био-коридорите:</p> <p><i>Трасе T1:</i> 591,50 ha</p> <p><i>Трасе T2:</i> 1101,74 ha, от които 302,31 ha са извън територията на зоната</p> <p><i>Трасе T3:</i> 1367, 16 ha</p> <p><i>Трасе T4:</i> 582,72 ha</p>	<p>Площта на био-коридорите се изчислява в ГИС, като буфер от 400 m за всяка страна на био-коридорите (<i>Фигура 3</i>). Целта е ширината на всеки био-коридор да бъде най-малко 800 m. Тази ширина е екологично обоснована, като има за цел да осигури свободно преминаване на индивиди, без да ги обезпокои. С такава ширина на био-коридора ще бъде осигурена и достатъчна хранителна база за вида по време на миграцията.</p> <p>Важно е да се отбележи, че част от Трасе 2 се намира извън територията на зоната. Това е така, защото е важно био-коридорът да осигурява връзка между зона „Кресна-Илинденци“ и зона „Пирин“, където е основната територия за размножаване на вида.</p>	<p>Поддържане на минимална площ от био-коридори, както следва:</p> <p>Трасе T1: 591,50 ha</p> <p>Трасе T2: 1101,74 ha, от които 302,31 ha са извън територията на зоната</p> <p>Трасе T3: 1367, 16 ha</p> <p>Трасе T4: 582,72 ha</p>
Местообитание на вида: Качество на местообитанието в био-коридорите	Брой био-коридори с добри условия на местообитанията в тях, осигуряващи миграцията на мечката	Най-малко 2 био-коридори	<p>Добре функциониращите био-коридори осигуряват комбинация от отворени пространства с нискостъблена и високостъблена растителност (храсти и дървета) и растителност, която служи за храна за кафявата мечка, както и ограничено човешко присъствие.</p> <p>Проломът на река Струма не предоставя подходящи местообитания за размножаване и зимуване на вида, но предоставя добри местообитания за неговата миграция. Той е функциониращ био-коридор, който</p>	<p>Поддържане на настоящото състояние и функционалност на биокоридори на Трасе T1 и Трасе T4.</p> <p>Подобряване състоянието на био-коридори: Трасе T2 и Трасе T3, така че ограничената площ в тях, засегната от пожара през 2017 г., да бъде възстановена.</p>

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			<p>благоприятства свързаността между местните популации, позволявайки на отделните индивиди да се движат свободно от Пирин (източна част) до Влахина и Малешевска планина (западна част на зоната).</p> <p>Качеството на местообитанията в четирите идентифицирани био-коридори е, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Два от био-коридорите (Трасе Т1 и Трасе Т4) нямат потенциал за подобрене, поради обективна невъзможност, произтичаща от характеристиките на терена - главно ерозия, която пречи на възможността за ефективно възстановяване на горската покривка. Тези два био-коридора са сериозно обезлесени и в неблагоприятно състояние. В тази връзка, не е възможно да се поставят цели за подобрене на тези два био-коридори. ✓ Два от био-коридорите (Трасе Т2 и Трасе Т3) предлагат добри условия за функциите на био-коридорите. Пожарът през 2017 г. (в района на Стара Кресна) засегна площ от 2199,1 ha. Изгорялата гора (иглолистна и широколистна) се оценява на 972,8 ha (Гиков, А., П. Димитров. Картографиране на изгорелите площи и оценка на пораженията при пожарите в Кресненското дефиле през 2017 година. Списание на българското географско дружество/ (2019) 40:10-16) предимно от черборови гори (изкуствени насаждения). Изгорялата територия обаче, не засяга значително био-коридорите. 	

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			Подходящите местообитания в био-коридорите са добре свързани. Пътната инфраструктура няма значително въздействие върху разпространението на вида. Съществуват няколко подходящи прохода за животни, като тунели, виадукти и специални подлези за добитък, откъдето мечката може да премине от другата страна на път Е-79. Понастоящем жертви на автомобилния трафик от вида в зоната не са установени и в конкретния случай съществуващата пътна инфраструктура не се явява основна заплаха, и не представлява непреодолима бариера за разселването на вида. Може да се счита, че местообитанията са в добра екологичната свързаност.	

Необходимост от промени в СФД:

На този етап не се предлага промяна в СФД за зоната, за този вид.

